

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Utrùm ad valorem legum humanarum requiratur acceptatio majoris
partis communitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

nullus hæreticus, post notorietatem hæresis, possit excommunicare, vel deponere, aut alios quoslibet jurisdictionis ecclesiasticæ actus validè exercere; quia videlicet omnis hæreticus, cuiuscumque dignitatis sit vel gradus, per notorietatem hæresis desinens esse membrum Ecclesiæ, hoc ipso excidit omni autoritate & jurisdictione ecclesiastica.

5. In decreto ad cap. Audivimus 24. q. 1. dicitur: *Sin autem ex corde suo novam hæresim confinxerit, ex quo talia prædicare capit, neminem damnare potuit; quia nec potest deicere quenquam jam prostratus: ligandi namque vel solvendi potestas, veris, non falsis sacerdotibus à Domino tradita est.* Christus igitur ligandi atque solvendi potestatem, hoc est, jurisdictionem ecclesiasticam instituit exercendam à veris sacerdotibus, id est, à sacerdotibus, qui fideles veræ doctrinæ pabulo nutrent, non à falsis sacerdotibus, id est, à sacerdotibus qui illos falsæ doctrinæ veneno inficerent, exercendam ab ovibus, quæ agnos suos pascere, non à lupis rapacibus, quales sunt notorii hæretici, à quibus discerperentur.

Quod autem de externa veræ fidei professione dictum est, intelligi debet de externa communione cum membris Ecclesiæ, & imprimis supremo illius in teris capite, Romano Pontifice. Nam notorii schismatici, qui cum Romano Pontifice communicare recusant, seu ab obedientia Romani Pontificis se subtrahunt, privantur hoc ipso omni jurisdictione ecclesiastica. Ratio est, quia non sunt amplius de Ecclesiâ, propter notorietatem schismatis, quo se ipsi separant.

Confirmatur ex cap. Nulli, distinct. 19. ubi hæc inter alia de schismatico dicuntur: *Sit erga ruinæ suæ dolore prostratus, quisquis apostolicis voluerit contraire decretis, nec locum deinceps inter sacerdotes habeat, sed extorris à sancto ministerio fiat* (hoc est, sit, ut patet ex verbis subsequentibus) *nec de ejus judicio quisquam postea curam habeat.* Certè si v. g. Episcopi notorii schismatici judicia contemni possunt & debent, manifestum est illum, per notorium schisma, auctoritatem & jurisdictionem ecclesiasticam omnem omisisse: judicia enim superioris impunè contemni non possunt ab inferioribus, & Episcopus tandiu superior est, quandiu retinet auctoritatem & jurisdictionem in foro externo.

Quæres. Utrum Prælatus ecclesiasticus, etiam per hæresim externam occultam amittat auctoritatem & jurisdictionem ecclesiasticam in foro externo?

Ad hanc questionem satis communiter respondetur, amittere, non quidem præcisè propter hæresim externam, sed propter excommunicationem majorem, quam incurrit hoc ipso præcisè, quod signo aliquo externo internam hæresim exprimit, quamvis hoc faciat occultissimè. Additur tamen, validos esse actus jurisdictionis quos exercet, Ecclesiâ ad singulos actus defectum jurisdictionis supplente, vel etiam illi ad singulos actus, quando illos exercet, jurisdictionem necessariam transeunt conferente.

Malim ego simpliciter dicere, Prælatum ecclesiasticum non amittere jurisdictionem ecclesiasticam in foro externo per hæresim externam occultam, quandiu manet occulta. Ratio est, quia 1. cum hæresi externa, quandiu manet occulta, tam potest utiliter & convenienter administrare communitatem ecclesiasticam, quam potest cum moribus improbis. Unde ex hac parte hæresis externa, quandiu manet occulta, non magis repugnat jurisdictioni & auctoritati publicæ, quam morum improbitas.

2. Per hæresim externam, quandiu manet occulta, non separatur Prælatus ab Ecclesiâ: tandiu enim est membrum Ecclesiæ, quandiu exterius & publicè veram fidem profitetur.

3. Quandiu hæresis ejus externa manet occulta, tandiu etiam occulta manet excommunicatio, quam propter externam hæresim incurrit. At quandiu excommunicatio major occulta manet, tandiu suspenditur effectus ejus, quoad abscissionem excommunicationis, & privationem jurisdictionis Ecclesiasticæ: hoc enim postulat commune bonum Ecclesiæ, quæ mul-

tis & magnis perturbationibus esset obnoxia, si res aliter se haberet: omnes enim actus jurisdictionis essent incerti, si Prælatus ecclesiasticus per majorem excommunicationem, etiam occultam, abscinderetur, aut ecclesiastica jurisdictione spoliaretur.

Veritas hujus responsionis confirmatur auctoritate Summorum Pontificum, Celestini & Nicolai I. locis supra laudatis, ubi, cum dicunt Nestorium non potuisse validè exercere actus jurisdictionis episcopalis, postquam hæresim suam prædicare cepit, hoc est, postquam prædicatione sua notorius hæreticus factus est, manifestè significant potuisse, antequam notorius hæreticus esset. Ratio est, quia quandiu Nestorius fuit hæreticus occultus, tandiu fuit membrum Ecclesiæ, & quandiu fuit membrum Ecclesiæ, tandiu fuit caput morale seu Episcopus Ecclesiæ particularis sibi commissæ, & quandiu fuit caput morale seu Episcopus Ecclesiæ particularis sibi commissæ, tandiu habuit jurisdictionem episcopalem, quantumcumque propter hæresim externam occultam excommunicatus esset excommunicatione majore: tandiu enim occultè excommunicatus, ex natura rei, non quidem de jure, sed de facto, non merito, sed numero est de Ecclesiâ, & membrum illius, quandiu exterius veram fidem proficitur, & communicat cum aliis Ecclesiæ membris, & ejus capite Romano Pontifice; & quandiu sic est de Ecclesiâ, tandiu retinet jurisdictionem suam, & usum ejus, quamvis illicitum.

ARTICULUS III.

Utrum ad valorem legum humanarum, requiratur acceptatio majoris partis communitatis.

RESPONSIO.

AD valorem legum humanarum, sive civilium, sive ecclesiasticarum, quæ feruntur absolute, non requiritur acceptatio majoris partis communitatis.

Prob. Nam ex natura rei legitimi superioris præceptum, absolute impositum, subdum obligat independentè ab ejus acceptance. Ergo similiter lex à legislatore legitimo absolute lata, obligat communitatem independentè ab ejus acceptance: sicut enim præceptum superioris se habet ad inferiorem, quantum ad vim obligandi; ita & quantum ad vim obligandi lex Principis se habet ad communitatem, ut per se patet.

Dixi autem, absolute lata, hoc est, lata cum intentione statim obligandi. Nam legislator, etiam supremus, ferendo legem, posset nolle illam obligare ante consensum majoris partis communitatis; & si reipsum noller, ante consensum illum non obligaret. Jam verò quandonom legislator non intendat legem suam obligare subditos ante consensum majoris partis communitatis, certò colligi potest ex verbis quibus utitur in lege sua, & verisimiliter ex modo quo se gerit cum subditis ejus legem non obervantibus.

Quod si communitas aliqua, alique sibi constituendo principem, sibi, quod revera potuit, facultatem reservavit acceptandi vel rejiciendi leges ab eo latis, leges ab eo latis non obligant communitatem, nisi post acceptance[m] partis saltem majoris. At 1. de tali legislatore non agitur hic. 2. Talem esse aliquem legislatorem, nec nisi diminutam, & à populi arbitrio pendente[m] acceptis legis condendi potestatem, nisi id ex communi usu, aut aliunde constet evidenter, dici non debet. Ratio est, quia, si nihil evidenter obstat, semper præsumendum est legislatores à communitate accepisse talem leges condendi potestatem, qualis moraliter requiritur ad publicam felicitatem efficaciter procurandam. Atqui ad hunc finem moraliter requiritur potestas condendi leges absoluta, & independentè ab acceptance populi. Ergo, &c.

Ex his autem facile resolvitur hæc quæstio, utrum lex absolute lata, debeat servari à minori parte, quando non servatur à majori parte, licet deteriore. Nam

Nam quod servari debeat, videtur manifestum; quia ut lex absolute lata, obliget omnes, non requirit consensum majoris partis. Præterea, quod iusti & timorati non teneantur multis legibus, quas major & deterior pars non servat, admitti non potest nec debet, nisi in duobus casibus. 1. Cum legislator expressè vel tacite consentit, ut lex non servetur à minori parte, quando à majori parte non servatur. 2. Quando lex, quæ non servatur à majori parte, non potest servari à minori sine gravi damno, vel incommodo reipublicæ.

Obj. 1. Gratianus dist. 4. ad can. 6, sic ait: *Leges instituuntur, cum promulgantur: firmanur, cum moribus utentium approbantur.* R. Leges firmanur per usum, non quia per usum valorem suum accipiunt, sed quia per usum à periculo abrogationis removen- tur: nam si populus legem à Principe latam non servaret, tandem, vel principe nimis populi resistentiæ cedente, vel contraria consuetudine præscribente, aboleretur.

Obj. 2. Consuetudo potest abrogare legem jam obligantem. Ergo multo magis prævenire illam potest, ne obliget ante acceptationem majoris partis communitatis. R. neg. conseq. Nam consuetudo nihil potest contra legem, nisi sit legitime præscripta, nec est legitime præscripta, quandiu legislator ejus præscriptioni resistit. Consuetudo autem non servandi leges, nisi postquam à majori parte communitatis fuerunt acceptatæ, aut nulla est, aut non est legitime præscripta: cum legislatores ejus præscriptioni resistent, subditos suos ad legum suarum acceptationem & observationem cogendo statim post sufficientem illarum promulgationem.

Quæres. Utrum ad valorem legum humanarum, tam civilium quam ecclesiasticarum, requiratur promulgatio, & qualis requiratur?

R. 1. requiri promulgationem. Nam vel, ut nos dicimus, promulgatio est intrinsecum & essentielle complementum legis cuiuscunque: sine tali autem complemento nullam legem valorem suum habere posse per se clarum est, cum per se clarum sit nullam legem obligare posse, antequam sit in suo esse completa & perfecta: vel saltem est applicatio legis cuiuscunque ad subditos; lex autem, cum sit regula & mensura, nullum habere potest effectum, nisi applicetur.

R. 2. Requiri promulgationem solemnem & publicam, & quidem talem, ut lex per divulgationem, quæ est extensio promulgationis: humano modo innotescere possit omnibus subditis. Ratio est, quia lex humana est instrumentum publicum, quo reguntur subditi, vel si vis, regula & mensura publica, qua regulantur actus subditorum. At instrumentum publicum, regula & mensura publica, applicari debet publice: applicatio enim privatim facta singulis membris communitatis, nec expediret, nec moraliter possibilibus esset legislatori humano.

Addidi autem, & quidem talem, ut lex, &c. quia lex humana, quæ sic promulgaretur, ut non nisi divinitus & per miraculum devenire posset in notitiam omnium subditorum, non esset sufficienter proposita & intimata communitati, cuius bonum commune, per leges ad hunc finem latas, humanitatis procurari non potest, nisi leges illæ humanitatis innotescere possint omnibus membris communitatis. Lex autem nullius esse potest valoris, quandiu non est communitati sufficienter proposita & intimata.

ARTICULUS IV.

Quantam habeat effectivam potestatem legislativam Principum, tum Ecclesiasticorum, tum Sæcularium.

RESPONSIO I.

Principes, sive Ecclesiastici, sive, Sæculares, leges ferre non possunt nisi subditis suis.

Prob. Nam, ut lumine naturali notum est, nullum agens agere potest extra sphaeram activitatis suæ. Atqui non subditi sunt extra sphaeram potestatis legislativæ. Ergo, &c. Hinc 1. Ecclesia leges ferre non potest iis qui non sunt baptizati, quia nemo ante baptismum subijcitur Ecclesiæ. Unde infideles non baptizati, & catechumeni non tenentur legibus ecclesiasticis. 2. Summus Pontifex non potest ferre leges civiles, nisi terris sibi Regum & Imperatorum dono subjectis in temporalibus, quia reliquæ orbis partes subijciuntur illi in spiritualibus tantum. 3. Imperator legitime electus, & ita imperatoriam auctoritatem habens, non potest ferre leges, nisi pro provinciis & regnis subjectis ipsi, vel quia illorum immediatus dominus est, vel quia agnoscunt illum ut dominum supremum, ratione feudi, aut quocumque alio titulo. Unde regnum Gallia v.g. non tenetur legibus Imperatoris. 4. Quicumque alii Principes, sive Ecclesiastici, sive Sæculares, & Concilia, & communitates habentes jurisdictionem, leges ferre possunt intra limites jurisdictionis suæ tantum. Unde v.g. Episcopi leges ferre tantum possunt pro suis diocesis.

RESPONSIO II.

Principes, sive Ecclesiastici, sive Sæculares, non possunt leges ferre, nisi de rebus regimini suo subjectis.

Prob. Quia, ut jam dictum est, nullum agens, sive in physicis, sive in moralibus, potest agere extra sphaeram activitatis suæ. Hinc 1. Principes Sæculares non possunt ferre leges de rebus ecclesiasticis, nec Ecclesiastici de rebus civilibus. 2. Episcopi statuere non possunt de causis majoribus, quæ reservatæ sunt Summo Pontifici. 3. Prælati Religiosi subditis suis præcipere tantum possunt ea quæ regulis continentur formaliter, aut saltem virtualiter, in quantum moraliter necessaria sunt ad observationem regulatum.

RESPONSIO III.

Principes, sive Ecclesiastici, sive Sæculares, non possunt ferre leges contrarias legibus superiorum.

Prob. Nam, ut lumine naturali notum est, potestas inferior non prævalet superiori, sed ab ea superatur. Propter eandem rationem, Principes, sive Ecclesiastici, sive Sæculares, abrogare nequeunt leges superiorum, aut à Superioribus confirmatas. Hinc v.g. Episcopus non potest ferre leges contra jus commune, nec abrogare leges quas ipse, aut aliquis ex ejus prædecessoribus tulit, & Summus Pontifex confirmavit: potest tamen, per episcopum, aliquid decernere contra jus commune in aliquo casu particulari, pro quo superior nec adiri, nec consuli potest.

RESPONSIO IV.

Principes, sive Ecclesiastici, sive Sæculares, per leges suas præceptivas, aut prohibitivas, non obligant ad aliquid agendum, aut omittendum, nisi subditos usum rationis habentes.

Prob. Nam Principes, sive Ecclesiastici, sive Sæculares, legibus suis præceptivis aut prohibitivis eos tantum obligare possunt, qui capaces sunt directionis: leges enim præceptivæ & prohibitivæ sunt regulæ, quibus legislatores actus subditorum suorum dirigunt ad bonum commune. Sed qui usum rationis non habent, non sunt capaces directionis: non enim magis propriè actus eorum regulari & dirigi possunt, quam actus brutorum animalium. Ergo, &c. Hinc infantes, qui nondum ad usum rationis pervenerunt, nullis legibus præceptivis aut prohibitivis tenentur. Idem dic de perpetuo amentibus. Qui verò ad tempus tantum insaniunt, sicut & dormientes & ebrii, obligantur tam præceptivis quam prohibitivis legibus, quia non actu quidem, sed, quod sufficit, habitu usum rationis habent. Unde omittendo aliquid quod præceptum est, aut aliquid faciendo quod est prohibitum, peccant, quamvis materialiter tantum.

Dixi autem, infantes qui nondum pervenerunt ad annos